

6 Å R G.
N:r 47

TIDEVARVET

24 NOV.
1928

TIDEVARVET

N:r 47: 1928

Tidningens innehåll bestämmes i detta nummer till stor del av det faktum att det nu är på dagen fem år sedan det första numret utkom.

Bland övriga artiklar märkes en intressant karaktäristik av Sigrid Undset Sådana är hon, författad av en av hennes nära vänner. Den ger den nya nobelpristagarinnans bild något annorlunda än vi äro vana att se den. Sammanhanget mellan dikt och människa blir här förklarad.

Homeopatiska Självläkaren

av Klara Fransén.

Ny upplaga (7-8 tusendet). Första svenska originalarbetet byggt på egna erfarenheter. Förord av Läkare, Fås å S. S. V. H. Byrå. Sibyllagan 26 Stockholm.

Pris 6 kr. Utgiven av Svenska Föreningen för vetenskaplig homeopati.

Svenska Eldbegångelse Föreningen

Normalföreläsning 2 Å — Stockholm
Öppen 10-4, lördags o. helgdagsföreläsning 10-2
Tel. Norr 2200 för eldbegångelse
Norr 2280 för medlemsansökan.
Avgift 10 kr. en gång för alla, för begravningsförsäkring 5 kr.
Krematorier i Stockholm, Göteborg, Örebro och Hållingsborg.

FEM HÄNDELSERIKA ÅR

De som sköta det dagliga jobbet med att averka nummer efter nummer av Tidevarvet, ha inte alls gått i jubileumsänkslor. De ha icke haft någon känsla av att de fem åren på något sätt bildat en avslutad epok eller att vi med nästa nummer gå in i ett nytt skede. Ett sådant kan inträffa, men då rättar det sig nog inte efter så jämna årtal som fem.

Då emellertid vittnesbörd inkomma, om att utomstående betrakta 5-årsdagen som en anledning till lyckönskan och någon firning, så har detta givit anledning till en återblick och en smula begrundan av de gångna åren. En återblick i lägen gav stoff till ett försök till historik och värdering.

Det är ganska djärvt, ty den som här för ordet har knappt större möjlighet att se sakligt på Tidevarvet än på sig själv. Varken kritiken över Tidevarvet eller tillfredsställelsen, i den mån den kan finnas, förmår vara oersonlig.

Om det här vore det sista numret, så vore det redan lättare. Men det är det ju inte. Tidevarvet tänker nämligen fortsätta att leva. Det är inte några stycken av de närmast inblandade som tänker låta det leva. Det vill självt. Det är en korpsung med stort gap som inte har en tanke på var födan skall komma ifrån, bara att den ska ha den, om också föräldarna magra och falla fjärrarna under sina ansträngningar att mätta den. Ska den dö så får det ske med kniv, svälta ihjäl kommer den

inte att göra, så länge föräldrarna har en beta bröd.

Med mild ironi hälsades vi i vår startiver på hösten 1924 av borgmästare Lindhagen som just lagt ner sin tidning Sol och Jord. Han hade rätt i att vi voro naiva. Vi trodde att när kvinnorna fått rösträtt, var det också meningen, att de av dem som så önskade, kunde få lov att tycka något om de ärenden som avgjordes genom rösträtten. Men det var inte alls så.

Här må det tillätas att i känslan av egen oförmåga till objektivitet köra fram med ett citat ur en nyutkommen bok av dr Poul Bjerre. Kallad Äktenskapets omdaning. Doktor Bjerre är vetenskapsman och på intet sätt engagerad för kvinnörelsen. Men han skriver i kapitlet »Den kritiska punkten», som berör kvinnornas orientering i samballet, följande: »Hade de genom kvinnörelsen frigjorda krafterna mött en värld som var skickad att omedelbart upptaga och med sig assimilera dessa, då hade allt varit gott och väl. Vederbörligen beskurna hade dessa krafter till livsförjupning och lustbeknjning bidragit att göra förhållandet mellan man och kvinna sundare, sannare och mera produktivt. Men en stötte dessa krafter i stället på den åt industrialisering och mekanisering hemfallna världen, och de måste kämpa mot den som mot idel motstånd.»

Här är präglad i en sats något av det som vi tyckt oss uppleva som

historia dag för dag, och som vi säkerligen icke skulle ha förnummit så starkt, om vi icke nödgats genomleva dessa fem år tillsammans med Tidevarvet. Om vi inte varit något annat, ha vi varit illustrationsmaterial för en tes, och en probersten för allvaret med samhällets gäva av medborgarrätten.

Om allt detta visste vi inte så mycket, när vi för första gången samlades Trivealdsgränd 2 för att resonera om möjligheten att starta denna tidning.

Inte heller visste de någonting som sammansköte det första äktenskapet, det vill huvudsakligen säga intresserade och ofervilliga medlemmar av Frisinnade Kvinnors förbund. Vi gladdes åt att de därmed visade att de ansåg det nya företaget som sin egen sak, men vi ville samtidigt att denna äganderäts förhållande skulle förbli en personlig känslösk. Ekonomiskt och juridiskt skulle Tidevarvet bli ett fullt självständigt företag utan prenumerationstvång för Riksförbundets medlemmar, utan äsktstvång för Tidevarvets redaktion.

Av denna fröhet ha så väl riksförbundets medlemmar som redaktionen begagnat sig. När tidningen varit av annan mening i politiska frågor än de partier — folkfristående och liberala — till vilka många medlemmar av riksförbundet varit anslutna, har den sagt så, när prenumeranterna ögladit detta, ha de markerat detta. Somliga ha vänt oss ryggen och

tvungat oss att söka nya läsare, framför allt i de radikala, hemlösa världarnas värld, där vi själva leva.

En återblick i de fem årgångarna ger en repetition i en rad av de aktualiteter som varit uppe under dessa år. Men det måste ändå sägas, eftersom det är så påtagligt, att när man går fem, fyra, tre år tillbaka finner man i Tidevarvet under debatt problem, böcker, önskemål och synpunkter som i dag äro aktuella för andra större grupper.

Tidevarvet sade från början med stor tydlighet ifrån, att det ämnade anse att allting angick det, och att det icke erkände några frågor som speciella kvinnofrågor, inte ens lika lång för lika arbete eller förlösningshem. Det var också från de första numren inne på »vär politiska väg», på avrustning, på statens affärer, på jordfrågan, de nya barnlagarna och arbetsfreden. Det skrevs t. ex. om Pirandello och Katherine Mansfield, båda då tämligen obekanta här uppe. Gandhi var föremål för en artikelserie i vilken man också kom in på rasfrågan och den vapenlösa kampens princip. Den paneuropeiska rörelsens presenterades och har sedan följits genom åren, liksom kooperativens kamp mot trusterna, för att ta ett exempel.

Under riksdagstiden hade vi särskilt tillfälle att följa de två frisinnade kvinnliga representanternas arbete och inlägg, och samma intresse ha vi behållit, sedan vi nu icke ha mer än fröken Hesselgren kvar i riksdagen.

Striderna om kvinnliga statsjämnars rätt till beföring, deras löne- och pensionsfrågor avspeglar sig det första året i Tidevarvet.

Redan detta år, 1924, hade vi en första förnimelse att vi stodo mitt i en stark reaktion i de frågor som man behagade kalla kvinnofrågor, och vi började märka att vår hållning skulle tvinga in oss i en motsatsställning som vi varken önskat eller varit beredda på. Vi förstodo dock, att vi måste utihåda den, så länge vi höllo på att likställighetsprincipen icke fick förnekas eller saboteras.

Året 1925 funno vi oss liksom året förut i opposition vid försvarsfrågans avgörande mot det kompromissförslag som blev riksdagens beslut. Der syntes oss icke vara någon hel lösning, vare sig i fredsviljans eller försvarsviljans tecken. När det sedan blev valt, fanns bland de sju samvetsfrågor vi framlade för riksdagskandidaterna även en som prävede dem på deras ställning till avrustningen. De andra frågorna gällde: de kvinnliga statsjämnarnas ställning, nykterheten, skolreformen, samhällets barnavård, jordfrågan och de industriella problemen. Där

Fortf. å sid. 5

SÅDAN ÄR HON

En vän skriver om Sigrid Undset

Bare det vi lerer som barn, gaar os i blodet — har Sigrid Undset skrivit en gång i den direkta bekänneelse om egen livsåskådning som hon betitlat Ett kvävningspunkt. Visst är i varje fall att det påståendet är för henne själv i bokstavligenaste mening riktigt.

Ingen kan vara mer illusionlös genomet tillvaron än hon. Livet har varit litet för härt fram med henne och framförallt, det har gjort det på en litet för tidig ålder. Fattigt var det i hennes hem från begynnelsen, som oftast då husfadern är en man som dyrkar vetenskap och ej Mammon, fattigare ännu blev det, då han tidigt rycktes bort från hustru och en rad små döttrar. Ännu själv ett barn fick Sigrid Undset till övermått lära känna arbetets möda och tunga och samtidigt också lära förstå människors hårdhet och öksnighet, ords och gesters falskhet och tomhet.

Därav den skepticism, den kärva osentimentalitet, det ohöjda förakt

för fraser och omsvep, som utmärker henne. Hon har alltid haft förbrutt för att inte tycka att mångaldiga av de, som hon kallar »blanke» ord, vi människor så ofta bruka äro skäliga onödiga, hon har sett för mycket av verklig nöd och pina för att inte tycka på axlarne åt åtskilligt men och andra äro färdiga att ynka och beklaga. Hon är aldrig hård men ofta bister och ironisk och ej sällan en smula otålig; det kan ej nekas, att människor i gemen allt emellanåt förefaller henne som bortsänkta och okunniga barn av vars tanklösa pratt hon tröttnas.

Och om Sigrid Undset älskar små barn med en kärlek som är något av det mest bestämmande i hennes karaktär, och som kommer henne att för att pyssla om dem och leka med dem, offra t. o. m. sitt arbete, så har hon icke värst mycket till övers för vuxna barn, i all synnerhet ett om de äro av kvinnokött: att ej alla lärt detta samma som hon, och att det ej ens för dem som tillävnats gått

genom liknande hårda läroår alltid varit detta samma, därför att de kanske varit mindre blodfulla, mindre passionerade, mera lätt böjbara än hon — det förbiser hon ofta.

Sträng är hon mot sig själv och sträng mot andra kvinnor. Det säges ibland, att hon är orättvis mot sitt eget kön på det manliga beståndet och framförallt, att hon är orättvis mot kvinnosakens förkämpar och böjd att förringa värdet av deras insats. I själva verket har hon mer än en gång förklarad, att hon för dessa senare har »den dybeste veneration» och den »stärkligaste arbetsdighet» och menar det utan minsta tvivel, liksom också, då hon säger att kvinnor alltid måste känna sig förenade av »noget av blodsläktskapets, sörrelighets omhets.»

Hon sätter i grund och botten kvinnan högre, det är orsaken till, att hon bedömer henne kanske ibland efter strängare måttstock än mannen, och hon är ofantligt ensidig, skuren som hon själv är i ett enda

stycke, präglad alltför starkt för att inte trots all sin människokunskap dock innerst inne tvivla på att andra kunna vara så värt mycket olika ifråga om vad hon betraktar som det vitala och bestämmande i mänsklig karaktär.

Dömmer gör hon emellertid ej annat än hyckler och »sniper». Hon har ett rent otroligt och omätligt intresse för människan och ett underbart talamod, så snart hon bara hos dem finner irlighet och äkthet och det med som hon själv skattat högst, och som består i att öppet och utan tvekan taga konsekvenserna av de handlingar som begåtts.

Halvmyseri tal hon ej och fattar ej. Att man ka nfela, det vet hon förvisso, men kan sedan ej kan stå för vad man gjort eller försöker svinga sig bort ifrån eventuella följder, det är henne däremot absolut främmande. Icke minst därför att det förefaller henne så fullständigt lönlöst: den likheten finnes mellan

Fortf. å sid. 5

glatt prat om mat

hör man i de familjer som köpa i

Konsum

Billiga och sunda, varor i sunda butiker.

NORDINGS
eau de cologne

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Sjussplan 1-3, 2 tr., Stockholm.
UTGIVARE:
Ada Nilsson.
REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elsabell Tamn,
Honoria Hermelin.
REDAKTIONSEKRETERARE:
Carin Hermelin.
Mottagningsid 10-12.
Telefon Norr 4842.
EXPEDITION:
Telefon Norr 28243.
Kontorsid kl. 10-12 f.m., 1-4 e.m.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helte kr. 6.-, halvår kr. 3.50,
kvartal kr. 2.- Läsnummer 15 öre.
ANNONSPRIS:
1 text 20 öre
per millimeter.
Textsida eller särskilt begärd plats 25 öre

Stockholm 1928
Wahlstedts Tryckeri Aktiebolag
Storgatan 22

Mathilda Staelvon Holstein
Ledamot av Sveriges Advokatsamfund,
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 288, 289.
Familjerätt. Hyresrätten. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå
Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.
Herkulesgatan 14. Tel. 7575-7576.
F. d. La Vangsgatan,
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsrätt,
Boutredningar och testamenten,
Befordringensutlägg.
Även skriftliga förfrågningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare
Carl Gustav Ageman
Karlvägen 70
(Hörnet av Skeppargatan)
Mottagn.-tid enl. översk. Medl. av Sthms tandläkarförning

Tandläkare
NILS GEJROT
Medlem av Sthms tandläkarören,
Hornsgränd 54, 5 tr.,
Mottagn.enl.översk.S. 35898

Tandläkare
GRETA JOHANSSON
St Eriksgatan 102 Tel. 81022
Mottagningsid enl. överskommelse.
Medlem av Sthms Tandläkarförning

Tandläkare
Alma Österlund
Medlem av Stockholms Tandläkarören,
Adolf Fredriks Kyrkogata 57,
Stockholm Tel. 4148
Rådfrågningstid: Vardagar 1-1/2,
Andra tider enl. överskommelse.

Engelbrotks
Sjuksköterskebyrå
ansk. esk. sjuksköterskor och enkla,
även barnsköterskor.
Valhallaväg, 181, 86181, N. 241 13

Gymnastikkräkter

av tråkar till alla åldrar, av typ på beställning.
Stort lager av N. F. K-livsticket
för barn och vuxna.
Promenadskodon bredare o. smalar med
och utan klack, finnes och kan beställas i
Anna Ahlströms Manufaktur
och Kortvarusaffär,
Öölgatan 95. Tel. 56. 31 184.

Så beklagt skall Alma ligga i skon.

Advertisement for Paraflorens and Ditzinger.
Största urval, bästa
dampstovar
Påläggningar utföras
omkostnadsfritt.
Den hygieniska,
utställs
kommunalen
PARAFLORENS
rekommenderas.
Prydda ljudlösa.
DITZINGER
Västerlånggatan 81
Normaltorstorg 18

Scen från Medborgarskolan på Fogelstad.

Gästen: Varifrån får humsor sitt goda kaffe?
Humor: Från agenturen, Skeppargatan 21 i Stockholm.
Gästen: Vad kostar det?
Humor: Bara 4:30.
Gästen: Då ringar jag genast dit, Vad är numret?
Humor: 73330.

Johanna Brunssons Vävskola
Grundad 1873. Inneh. Alma Jacobson
Förvaltar Mattor i handtagen, Jästa, räd-
liska, tosigång samt Möbelyger, Gardiner,
Tägar, Klädningssygar mm. Är egen tillverknings
Färgvarer, Vävar och Livsmedelsfabrik.
Beställningar mottagas.
Kungälvsgatan 10. 7 i hörn av Västg. Kän. Östergatan
14: 4 437. 13383 Spårvagn 1,2,3,5,11,8 Östast. 52,54

Smakfulla kransar, alla priser

La fleuriste

8 Malmorgsgatan
Allm. Norr 6296 Riks 2550

Maskinmärkning

Hälsömn, moderna plisseringar, knapp-
hål samt stoppning av duktyger
utföres väl
ELIN MADÉNS Märkningsateljé,
H. K. H. Kronprinsens Hovleverantör
12-14 Herkulesgatan, hörnet av
Brunkebergsgatorg, tel. Norr 11905

S. A. Forströms Bandhandel
Birger Järlsgatan 6, — Stockholm
Grundad 1860
Tidning: Allmän 7:00 25. Kvartal 7:00 27

Blommor — Band — Spetsar
— Krager —
i parti och minut.

Konditoriet LINNÉA

37 Skeppargatan 37
Tel. Ö. 523
Hembakat gott bröd
Hemk. Smålandskarameller
Beröring av smör, kaffe, choklad o. s.
Beställningar emottagas.

LÄKARE

Doktor Fähræus
Hår- & Hudsjukdomar
Nervsjukdomar
Karlvägen 46, tel. 70718
Mottagningsenligt överskommelse
Telefontid 10,30-12

Olga Elmdahl
Modemagasinet
Kungsgatan 53. Tel. 10851
STOCKHOLM.

1923-1928 Konse-
kvenserna

I fem år har Tidevarvet trots alla
farhågor från vänner och förhop-
pingar från motståndare. Från-
hård att utkomma. Behovet av en
självständig, saklig och orädd poli-
tisk tidning hade länge gjort sig
kännbart. Det var sprängningen av
Frisinnade Landsföreningen, som
bragte Tidevarvet till världen. Fri-
sinnade Kvinnors Riksförbund god-
tog inte sprängningen inom sin or-
ganisation, förbundet kämpade för
samling kring en liberalism på ny
grundval i enlighet med tidens krav,
och de som strävade för en radikala-
re utveckling måste givetvis ha ett
organ för att föra fram sin mening.
Tidevarvets politik var inte så blyg-
sam, att den inskränkte sig till att
föra kvinnornas talan, och den har
nog blivit ändå djärvare med åren.
Tidevarvet är inte särskilt någon
beundrare av den riktning, som med
förläppning av allmancka och nordisk
familjehok framman märkliga hän-
delser att föra, utan föredrar en mera
aktiv och produktiv politik. Då
Tidevarvet nu efter sin första fem-
årsperiod tar en återblick, så är det
inte heller för att jubla över sin
egen ganska strävsamma och törn-
bestrida väg, utan för att göra en
översikt över den politiska utveck-
lingen under denna tid. Och den är
ingenenting att jubla över. Tvärtom!
Men sammanfaller med ett ske-
de i svensk historia, det skele, som
inleddes med Frisinnade Landsfö-
renings sprängning och avslutades
med andrakammarvalet 1928. Låt
oss därför stanna ett ögonblick vid
åren 1923-28.

1923 på våren hade Brandings
regering störtats av hr Ekman och
hans anhängare inom dåvarande fri-
sinnade partiet och efterträtts av hr
Tryggers mindre lyckade försök till
en folklig högerminister. Efter
riksdagsvalet 1924 blev Branting
åter statsminister och efter hans död
hr Sandler. Våren 1926 lyckades
hr Ekman och hans parti för andra
gången bringa den socialdemokra-
tiska ministären på fall genom den
berömda Stripaffären och inträdde
själv i regeringsställning. Tre med-
lemmar av liberala partietingo in i
den frisinnade regeringen, men
utan något samgående mellan parti-
erna. Och vid detta års andrakam-
marval, då frisinnade och liberaller
ingången i bürgerlig samling med hö-
ger för att utnyttja sina överskotts-
röster, som det kallades, blev föl-
jden en högerminister. Detta är de
yttra konturerna. Vad som därmed
inträffat, är en omvandling av be-
greppen frisinnad och liberal. I stället
för att utveckla sig framåt, ha de
gått bakåt, d. v. s. de ha återvänt
till det som borde vara deras egen
iskändnings övertagna ståndpunkt.
Ingen ränkekonst i världen kan hjäl-
pa ett sådant parti. Antingen måste
det få karaktär av ett annat parti
och släppa dem, som inte kan följa
med åt höger, eller också måste det
släppa sitt sken av i yttre mening
maktgående parti och återta sin ka-
raktär av framstegparti. Valet mel-
lan dessa två skedde sannolikt ge-
nom den bürgerliga samlings under
valförelsen 1928.

Om Tidevarvet än måste beklaga
att ha fått rätt i sina olyckliga spå-
domar, ha vi i andra sidan allt mera
skäl och större ansvar att arbeta
vidare i radikal riktning, att arbeta
för samling kring de krav, som en
ny tid har rätt att fordra och de
mål, som fordras för en ny tid och
en ny anda.

Vi ha alltid upprest oss mot att
skollfrågan måste vara en politisk
fråga. Vi tyckte inte, att riksdagen
var rätt forum att avgöra den, och
på vattningens besluta i detalj
över skolans framtid, detta levande
väsen.

Även tillsättandet av den nye che-
fen för skolöverstyrelsen är ett vitt-
nesbörd om att skollfrågan alltjämt
är en politisk fråga. Generaldirek-
tör Holmdahls kapacitet ligger nämligen
främst på det politiska området,
han är en god talare, en skicklig
debattör och såsom sådan högt skat-
ad av högerpartiet. Just denna hans
ställning gör att hans befordran till
skolchef i viss mån verkar utman-
ande. Vi gillade icke skolbeslutet,
lika litet som generaldirektör Holm-
dahls, men vi hade hoppats på av-
spänning i striden och alla krafters
anspanning för den gemensamma
saken.

Det är eget nog, att i vårt land i
detta viktiga nu icke fanns för den-
na plats en enda själskriven män-
niska, man eller kvinna, i sin värdig-
het och duglighet höjd över parti-
erna, me nedt är tydligen så.

Denna senaste fas i skolstriden,
då till verkställare av skolefternen
sattes en av dess bestämde mot-
ståndare, är en naturlig följd av det
sätt, varpå beslutet kom till. Det
var icke ett samförståndsbeslut, det
var ett tvångsbeslut. Det genomfö-
des med en maktig minoritets pas-
sionerade motstånd. När nu denna
minoritet kommer i maktställning,
visar sig själva den tidigare felaktig-
heten så, att den undertryckta ej
övertygade minoriteten tar ut sin
rätt, som den gjort i och med denna
utnämning. På sätt och vis kan man
säga att frisinnade och bondeför-
bund fört en valpolitik som lett till
detta bakslag mot deras egna beslut.

Det är många konsekvenser av ett
handlande som man förberjer till
dess det är för sent.

Drottning
Kristina
En spegelbild
av sin samtid
Av
J. A. Eklund
Kr. 3:75
Lindblads Förlag - Uppsala

Frisinnade kvinnors
framtidspolitik

Onsdagen den 14:de november
hade Stockholmsavdelningen av Fri-
sinnade Kvinnor sammanträdat på
Internationella klubbens lokaler.
Kvällens ämne bar den lockande titeln
»Frisinnade Kvinnors framtidspo-
litik» med intressant anförande av
Fröken Ebba Höggerson. Fröken
Höggerson hade gjort en synnerligen
intressant sammanställning av
valresultatet: »Valsförforna talas.»

Talaren gav först en översikt över
hela valet som om landet varit en
valkrets. Under sådana förhållan-
den skulle det med årens väljare bli-
vit ungefär 10.000 bakom varje man-
dat. Givetvis varierar det nu i olika
valkretsar, i Stockholm exempelvis
med dessa många väljare stå 13.378
bakom varje vald. Beträktar man de
olika partiernas representation, så
finnar man att högerpartiet har fått
14-15 Kommuner i mandat, trots sin
ringa numerär 2 mandat, detta be-
tydande på att det överallt gått fram
med högern. Mellanpartierna däremot
äro underrepresenterade. De
frissinnade borde haft 1 mandat till
de liberala icke mindre än 3. Räknat
över hela landet stå 17.461 väljare
bakom varje liberalt mandat. Social-
demokraterna borde haft 85 mandat
och fingo 90, men värst har valsy-
stemet verkat för kommunisterna.
Som rick 8 mandat i stället för 14-
15. Kommunisterna har fått betala
sina mandat, bakom varje
vald kommunist stå i runt tal 19.000
väljare.

Talaren gav därefter några stic-
kprover från ett närsått beteck-
nande valkretsar. För Stockholms
del hade det, om man utgår från en-
bart sifferorna, blivit samma resultat,
om alla partierna gått fram med
egna listor. Den bürgerliga sam-
lingen hade sålunda ingen betydelse,
i varje fall icke i önskad riktning.

I en annan valkrets övertogade hö-
gern ett mandat från socialdemokra-
terna. De frissinnade behölla sitt
mandat, för sin räddande de gått
med på bürgerlig samling. Utan
bürgerlig samling hade det emeller-
tid endast fordrats ytterligare 12
röster för att säkra det frissinnade
mandatet, vilket under sådana för-
hållanden emelleritid tagits från so-
cialdemokraterna. Skulle det tagits
från högern hade det behövits ytter-
ligare 361 röster, något som icke
föreligger ouppnåeligt med hänsyn ta-
gen till att både liberaller och Fri-
sinnade Kvinnor under nuvarande
förhållanden — bürgerlig samling
— nedlagt valförelsen. Ett exem-
pel alltså där den bürgerliga sam-
lingen ylligt sett var av goda, men
som sedd på lite närmare håll visade
sig vara något helt annat. — Med
siffror kan bevisas allt och intet!
Men vad man icke kan bevisa och
peka på, är hur förhållandena den
bürgerliga samlings förtur skulle
gestaltat sig med hänsyn tagen till
de rent psykologiska faktorererna.

Talaren berörde därefter kvinnor-
nas ställning under valet. Vad deras
representation beträffar har den
som bekant sunkit betydligt till nu-
merären. Vidare är att anteckna, att
kvinnor visserligen uppsatts på ett
flertal listor, men aldrig på säkra
platser. Har man eventuellt räk-
nat med mandatvinst, har man tryggt
en manlig kandidats val genom
dubbla listor.

Fröken Höggersons medryckande
och intressanta föredrag blev ut-
gångspunkt för en symbolisk liv-
lig diskussion. Olika förslag fram-
kommo och diskuterades och slutli-
gen enades de närvarande om att
från Stockholmsavdelningen ingå
till V. U. med en skrivelse, att dessa
frågor måtte utändas och upptagas
till allmän behandling landet runt.

Ida Norman - Skomagasinet
Humlegårdsgatan 6 - Tel. 78615
Rekommenderas
REPARATIONER UTFÖRAS
Reella varor Vid uppvisning av denna
annons lämnas 5% rabatt Låga priser

PÅ TIDEVARVETS FEMÅRS DAG

Röster från Danmark och Norge

När Tidevarvet för fem år sedan startade, mottog det från utlandet en rad Lyckönskningar från vänner av själva idén att starta en politisk kvinnotidning. Att nu fem år efteråt åter få lyckönskan och tack på födelsedagen är för oss nästan ännu mera kärt. Ty det betyder att det sätt varpå vi genom många svårigheter sökt realisera idén åtminstone på något håll syns värt ett erkännande. Äu helt naturliga skäl kunna dessa 5-årshälsningar endast komma från länder där man förstår vårt språk. Det är alltså vänner och kolleger i Danmark och Norge som ha ordet:

Först då fru Anna Koch Schöller, en bekant redaktör av det maktiga Danska Kvindesamfundets tidning:

Jeg aabner altid Tidevarvet med Forventning og jeg har altid lært noget, naar jeg efter endt Læsning folder Bladet sammen — derfor siger jeg Tak paa Tidevarvets Minde-gaag — i Haab om fortsat Forventning og fortsat Belæring.

Anna Koch Schöller.
Redaktör f. Kvinden og Samfundet.

Fabrikantskriver fru Julie Arenholt's en av Tidevarvets trofastaste vänner och medarbetare skriver:

København November 1928.
Kære »Tidevarvet». Modtag paa 5-årsdagen en Hilsen fra en Prenumerant »hinsidan sundets». Med glad Forventning imødeser jeg hver Uge Din Ankomst. Som en ren og frisk Vind fra de store »Vidder» renser Du Luften for de Stjvpartikler, Kim og Bakterier, som Ugens øvrige Avlesninger saa let kan inficere os med, dersom man ikke be-stændig er paa sin Post for at værne sig imod dem.

Støv hvirvles op — ved sensationelle Overskrifter og knipnellytke Typer — om Døgnets væsentlige Hændelser skjulende det væsentlige og værdifulde; usunde Kim og farlige Bakterier stjeler langsomt den ikke agtpagviede Læseres sunde Sans og selvstændige Opfattelse. Der skrives og maa skrives for at vinde den størst mulige Læsekreds, de flest mulige Annoncører, ti »bag ved» Pressen staar Kapitalen, og den kræver sin Rente. Der skrives og maa skrives mer eller mindre tendentjost klassepræget, tendentjost politisk præget, ti »bag ved» det enkelte

Blad staar særlige Klasseinteresser, særlige parti-politiske Interesser, der kræver Støtte.

I modsætning hertil kommer Du naftvængig og kæk og kæmper kun paa en Front — for de Ideer, Du ønsker fremme og »bag ved» staar kun én Magt — den personlige Overbevåsing. Dette er Din Styrke; det giver Dine Læsere en tillidsfuld Tryghed med Hensyn til Ægtheden og Ærligheden af Dit politiske Arbejde, og det stimulerer og begejstrer os til selv at tage fat og følge Din Appel til Fremme af en sand radikal demokratisk Politisk.

Uttraditionelt, utlidet og usnobet søger Du at analysere og kritisere til Bunds de mangfoldige Problemer, som den nuværende stærke Brydningstid mellem gammelt og nyt rejser for os alle, men Din Kritik fører Dig aldrig ud i Negativitet. Du er kendt Din Forpligtelse til at finde frem til det sande og rette i ethvert Problem — ikke blot at paavise hvad der er falsk og urigtigt.

Den 5-årige Arbejdsperiode, som nu er afsluttet har uden Tvivl haft en stor og udviklende Betydning for den lille Læsekreds, som slutter op om Dig; nu er det blot at ønske at Du kan og vil fortsætte, som Du er begyndt, og at Din Læsekreds maa vokse sig stadig større og Din Indflydelse derved øges.

Julie Arenholt.

Här är en annan dansk röst, vi blyes nûstan att ta in så översvallande lövord. Vem skall tror att trafik-kontrollör Westergaard är en så klok, saklig och skeptisk person som hon är.

Det lyder helt överraskande, att »Tidevarvets» allerede har naaet en Levetid af 5 Aar — for det er nemlig saaledes, at man for hver gaag et nyt Nummer kommer, har aldeles den samme Følelse af at staa overfor noget nyt, frisk og frit, som da de første Numre af »Tidevarvet» for fem Aar siden kom frem til os!

Vi lykkelige Læsere af »Tidevarvet» har nu i 5 Aar haft den enestaaende Chance at kunne læse et virkeligt naftvængigt Blad — og et Blad, skrevet af begavede Idealister i skønne og højljudende Idéers Tjeneste. Vi har i Dag Trang til at sige til dem, der skriver »Tidevarvet»:

Du der skriver de ranke og stolte Ledere om vore store Hjertesager —

du, der med lynende Indsigt og Virtuositet fører os hen over Europas politiske Horizont — I, der behandler de sociale Problemer og Kvindernes særlige Livsspørgsmaal med saa intens Forstaelse og saa flammende Indignation — og ikke mindst du, »Devinez» — I skal alle vide, at vi er Jer saa taknemmelige og er saa stolte af Jer!

Og vi beder Jer: Bliv ved. Vi vil ikke undvære Jer.

For os vilde det være som en varmende, lysende Flamme, der sluktes, hvis i I skulde give op!

Anna Westergaard.

F. statsministeren C. Th. Zahle, som till vår stora överraskning visar sig vara en »stadig Läsare» av Tidevarvet, sänder oss från Köpenhamn följande ålskvärda hälsning:

Paa »Tidevarvets» fem Aars Födelsdag bedes det modtage en Lykønskning og en Tak fra en stadig Läsar, som beundrer den Iver og Indsigt, hvormed det kæmper for Fordomsfrihed i nationale Spørgsmaal, for sociale Fremskridt og først og sidst for Ligeret for Mand og Kvinde.

I den danske Lovgivning har denne Ligeret allerede sejvret, og har derefter ved ogsaa at bryde igennem i Hjemmen til stor Lykke for Familielivet.

C. Th. Zahle.

Vår vän och föresyn fru Marie Hjelmner skriver:

I anledning af Tidevarvets 5-Aars jubileum følger jeg Trang til at sende Bladet min hjertelige Lykønskning, og ikke blot en Lykønskning men en Tak.

I de 5 Aar, der er forløbet, har jeg haft den Glæde hver Uge at faa Bladet i Hænde.

Det er altid med en vis festlig Spending, man aabner en ny Avis.

Den Følelse har man ogsaa, naar man aabner Tidevarvet, men den er af en egen Art. Her er det ikke det daglige Nyhedsstof, man leder efter, Det er noget andet og værdifuldere, Tidevarvet bringer os, det er nye Tanker og radikale Ideer.

Dette Blads Aand er den ny Tids Aand den Politik, det viser os er en Retfærdspolitik, i Jordspørgsmaal, i Kvindesagen, i Verdenspolitikken

For alt dette bringer jeg Tidevar-

vet min Tak, tillige med mit Ønske om, at Bladet endnu i tallige Gaange 5 Aar vil vise Vejen frem og erobre sig en stadig voksende Læsekreds.

Marie Hjelmner.
Landslingsmand.

Bostadsinspektisen fröken Lullu Lous, betrakta vi alla, här på Tidevarvet, på Medborgarskolan, bland Frisinnade Kvinnor som vår kära vän. Vi kunna icke tänka oss att företa oss något av väkt, ej ens fylla är, utan att hon är med. Fröken Lous skriver:

Får jeg lov sende Tidevarvet min varmeste lykønskning till 5-årsdagen. Det er blitt litt av et slagord at her vil komme mere renslighet ind i politikken om kvinnerne først får komhe til.

Når någon spør mig hvad vi egentlig mener med det, så svarer jeg alltid: Holl Tidevarvet — så forståt dere uten å spørre mere om den ting.

Jeg beundrer Tidevarvet fordi den så uavkortet har bevaret sine meningers mot.

Og jag sender den min varmeste tak for alt ved den har git mig i disse 5 årene.

Lullu Lous.

Redaktören av Norges Kvinder, fru Dagney Bjørnær, har mitt i den hastige valkampanjen for Oslo Kvinddeparti funnit tid att sända oss en hälsning, som är genomgad av en kollegas förståelse för vad det vill säga, att ge ut en tidning av Tidevarvets art:

Till Tidevarvets 5-årsjubileum den 24 november.

Vi sende vår hjerteligste lykønskning till Tidevarvets femårsdag. Med glede og interesse har vi på denne side Kjølen fulgt bladet gjennom disse år. Det mangler ypperlige oplysende artikler og detts uredde kamp for kvinnernes, hjemmenes og samfundets sak, har overbevist oss om hvilke store mål Tidevarvet har satt sig, og hvor nojaktig det arbeider med de store krevendende opgaver. De svenske kvinner kan vare glade for at de har sitt eget organ, hvor de kan frambrøe sine ønsker sine meninger, slå til lyd for de tidens spørsmål de gjerne vil agitere for og utveksle meninger om.

I en avis får man nemlig hele landet i tale.

At 5-årsdagen så trygt og velberget er nådd gjennom en for kvinnerne særlig tung og vanskelig periode, viser vor påkrævet det var at Tidevarvet blev tilt og at det vil leve videre, bli stærkere, friere og mer inflydserikt, jo flere år det får på sig. Og det ikke bare bland kvinnerne, men også blandt menn og blandt de interesserte i nabolandene.

Det er mange vanskeligheter med en avis, ikke minst økonomisk. Men her som ellers gjelder det at kvinnerne samler sig om sin egen presse og støtter den på alle måter. Og de arbeide en avis, de fortjener den vanskelige opgave å starte og innarbeide en avis, de for stjefer den allerstørste takk og anerkjennelse for sin innsats — den personlige arbeidsydelse — foruten de økonomiske ofre. En redaksjon, en journalist har nemlig lang dag. Altid våken, alltid oplygt, alltid i aktivitet, skal den kunne prestere hvad ikke minst Tidevarvet har utrettet gjennom fem år.

Hjertelig tillykke!
I ærbødighet
Dagney Bjørnær
redaktör av Norges Kvinder.

Slutligen här ett telegram från fru Anna Dahl, Oslo, slygtande på slutorin i artikeln Inför 10årsdagen i n:o 46:

Laat oss ta anklagsen og fortsätta! Tak og fortsatt friskt mot.

Anna Dahl.

Till sist en hälsning från en av våra nyförvärvade vänner, fru Ursula Jorfald i Norge, en aktiv medlem i styrelsen for Oslo Kvindparti.

»Tidevarvets» 5-aars jubileum. Jeg maa med skam bekjenne at jeg ikke har sett mere enn de siste 5 nummer av »Tidevarvet». Men disse 5 nummer setter mig stadig i forundring over, hvordan jeg overhodet har kunnet eksistere saa længe uten åa eie det.

De 5 har gitt mig saa uendelig meget rikt og godt, av vide utsyn og av dagen idag, saa jeg aldri mere kan undvøre det.

Av dette vil De forstaa, kjære redaktör, at jeg hjertelig gratulerer med geburtsdagsbarndet og av mitt innerste hjerte ønsker det alt godt for fremtiden.

Ursula Jorfald.

Samtal inom läsekreten

Redaktionen av Tidevarvet har fått sig tillånt nedanstående värdiga från ett antal kända och värdiga personer. Här är de några läsare som samtala med andra läsare. Vi dra oss helt tillåta för att icke störa konversationen, vad som i sin tid kommer att anså oss, bli de praktiska följderna av densamma.

Tidevarvet fyller fem år den 24 nov. Läsekreten har därmed ett öckst tillfälle att ge sin glädje och tacksamhet till kännna för år som gått men först och främst visa, den kämmer ansvar inför år som stunda. Tidningen är intet affärsföretag som ockrar på sina läsares svagheter och mindre goda ömdöme. Den är djärv nog att vädja till efter-

tancken och rättsskänslan. Den talar därvid ej för något avgränsat parti-program, men den vill ur radikal synpunkt ta ställning till kulturåla, sociala och politiska frågor och därmed ge sitt bidrag i arbetet för ett bättre samhälle. Särskilt böra vi kvinnor känna det som en samvetes och hederssak att Tidevarvets stämning inte tvingas att tystna.

Vi vädja därför nu till hela läsekreten att på det sätt som var och en finner lämpligast ge tidningen sitt stöd. Sätten är mångahanda. En gång hette det: varje läsare anskaffar en ny prenumnerat. Vi upprepa och tillägga: gärna tio eller hundra! Proppnumeraera å vännere och bekanta för längre eller kortare tid, genom bidrag varigenom tidning-

gen själv kan söka sig väg till ännu ökadna, genom att köpa presentkort på Tidevarvet för 1929 och inte minst genom prenumnerat för egen del. Men uppskjutt icke, tiden omkring födelsedagen är särskilt lämplig. Låt Tidevarvet då känna att den har vännere.

Tidevarvet behöves oss, endast därför att vi behöva Tidevarvet!

- Olga Aartelo, Ystad.
- Rut Adler, Lindome.
- Selma Bergqvist, Göteborg.
- Märtha Bucht, Luleå.
- Annie Busch, Grebbestad.
- Greta Cardell, Göteborg.
- Karin Cardell, Göteborg.
- Blenda Christensson, Göteborg.

- Lisa Engström, Vesterås.
- Anna Grönfeldt, Umeå.
- Signe Henschon, Stockholm.
- Gumhild Herrlin, Karlshamn.
- Ebba Holgersson, Johannishus.
- Ann Margret Holmgren, Stockholm.
- Hildur Hult, Eskilstuna.
- Maja Håhanson, Jämtläst.
- Augusta Tonning, Ronneby.
- Karolina Widerström, Stockholm.

- Frida Härner, Stockholm.
- Jenny Johansson, Borås.
- Hanna Johansson, Flen.
- Maja Johansson, Eskjö.
- Mina Jonsson, Boden.
- Anna Kronåsk, Västerвик.
- Sigrid Kruse, Karlskrona.
- Anna Käll, Sparreholm.
- Maja Åkesson, Spjutsbygd.

- Hanna Landberg, Gäble.
- Gerda Lindblom, Stockholm.
- Hulda Lundh, Ystad.
- Rut Malm, Malmköping.
- Ruth Vieweg-Andersson, Uddevalla.
- Elisabeth Nilsson, Malmö.
- Elsa Nordlund, Kristianstad.
- Gerda Nystedt, Stockholm.
- Ingrid Öhrström, Nyköping.

- Betty Olsson, Norrköping.
- Edith Paul, Johannishus.
- Hanna Paulsson, Halmstad.
- Julia von Sneidern, Vänersborg.
- Helga Sjöstrand, Eksjö.
- Ellen Sundberg, Luleå.
- Märta Tamn-Götblind, Uppsala.
- Magda Thulin, Djupadal.

ELIN WÄGNERNS NYA BOK

Den odödliga gärningen

När man betraktar människolivet, frapperas man ofta av det faktum, att människor äro av två slag: de som böja sig för det bestående och hävdnanna och acceptera det av gammal vana, huru otvånligt det än må vara, och de som vägra att böja sig, vägra att acceptera det otvånliga och kräva ett bättre och människovärdigare. De känna och veta, att varje människa i sin mån rå skapare. Världen är plastisk i våra händer, vi forma den genom att därifrån ingjuta vår kärlek, vår tro, vår häfnelse, vår vilja. Varje gärning av kärlek och offervilja är en kraft, som sättes in i utvecklingen och icke kan lå. Vi kunna icke följa dess väg, lika litet som man kan följa solstrålens väg genom skogens lösmassa. Vi veta blott, att den är i rörelse, är på väg till själår i allt vidare kretsar och grupper. Jagets gränser vidgas oändligt och vi sige icke preciserna. Livet blir stort och ansvarsfullt.

Tanken på gärningens liv och odödlighet är ledmotivet i Elin Wagners nya bok. Att en skönlitterär bok vilår på en genomtänkt åskådning, som man levat sig till, och väcker tankar, synes mig icke vara något fel, till och med om tankarna någon gång kursiveras. Varför är ju denna så betydande i vår tid? En somlet eller skönlitteratur? Denna ger du dock en bild av livet, och till vilka kursiverna ofta med kraftiga blodröda eller svarta streck. Elin Wagners är också alltför mycket konvolut för att göra sig skyldig till monoton eller enförmigt. Varje novell är ett litet egenartat konstverk, där allvar och humor, ironi och medkänsla spela sig lusspel. Stilen är den transparenta klarhet, som låter tankar och känsla komma till likvärdigt uttryck.

En av de noveller, som klarast belysa tanken om gärningens liv och odödlighet, är *Karin på vinden*. Den är formad som ett tema i två variationer. Först infogas historien om den gamla fattiga Karin, vars ensamma uppgörelse med Gud ofvilligt bevisnäs av tre unga flickor, vilka därigenom få avgörande livsinttryck. Därefter invävas ett livsinslag av en ung själfröjande flicka, som just i ett ögonblick, då hennes ensamma liv synes henne meningslös och värdelöst som en torr gren på släktets levande träd, får hon genom sin bror veta, att hon utan att ana det, genom gärningar av kärlek och godhet kommer i kontakt med en annan människosjäl. Hon hade vid ett tillfälle blivit offentligt förolämpad och avhånad av en person, som tjustnordade på samvetskontor. En man bland de närvarande greps av medlidande, när han såg henne skälvt till under fördömligheten. Morgonen efter blev han i tillfälle att iakttaga henne, som hon gick till kontoret. Genom handlingar av vänlighet och godhet styrkte hon under vägen samla styrka för att kunna mota den som förolämpat henne. Iakttagaren blev fri från sitt innersta härvad, och det ändte, att den kontakt, som en gång uppstått mellan dessa två själar, icke upphörde utan blev för dem båda ett medel till själens frihet, styrka och ljus.

Engen tilldragelse i människolighets historia har på ett så flagrant sätt och i så våldsam intensifiering som världskriget belyst gärningens inbenedade kraft. Här födde han som sköjde över jorden i allt starkare märke, betare svallvägar. Vildt födde våld, grymt födde grymhet, mörker födde mörker. Håets brunstid blev också penningåkstoms, de renodlade egoismens. Som få andra har Elin Wagners genomlevat krigsåren och känt smärtan på som ett svårt genom själår. Därför har novellen *Flodmannen* en sådan gripande kraft, att även de som betrakta den rent estetiskt, måste känna dess makt. Sedan man är i ockuperad stad. Det mörker, som sänker sig över denna ort, där intet ljus får tändas, blir som en bild av det mörker av hat, som håller sinne i fånga, och den flod, som rinner genom staden, blir i nattens värme mörker hemsk som dödsfloden själv. Men genom mörkret slår en underbart ljus en stråle av kärlek och

godhet, ett vittnesbörd om att kedjan av hatets gärningar kan brytas. En gammal fattig man, från vilken kriget tagit allt, riskerar utan tväkan sitt eget liv för att hjälpa en gammal kvinna, som kommer för att taga farväl av sin son, vilken är dömd till döden för att ha skjtit en av fiendens präster, som i nämnda kärlekens religion underblibste häre och välsignades väldet. Den gamle mannen med sin stora jättegestalt och sitt milda sinne påminner om Kristoffer i De fem pärilorna. Liksom denne för han tanken till legendens Christophoros. En natt räddar han två nödställda fiender från att drunkna i floden, och bryter så hatets kedja, till egen och andras befrivelse. Novellen *Drottningen*, som nu offentliggjöras i Tidevarvet, är förlagd till tiden efter världskriget och skildrar, huru en ung kvinna, som står i den goda, eniga situationen att övergå en statschefs ämbete och ansvar, beslutar att, hon inoppportant det än må vara och om det än må kosta hennes ställning, öppet deklarerar sin pacifistiska ståndpunkt. Till detta beslut har hon kommit genom sin klara rättskänsla och sin oförviljad uppfattning av verklighetens vittnesbörd. Att hennes åskåning icke vilår på vad som alltså kallas känsligt känslotänkande i främmande, utan att den fullkomligt delas av en man, som är utpräglat intellektuellt lagd och medvetet söker att objektivt och utan författade meningar bedöma varje företeelse, icke minst den, som djupast har påverkat hela hans liv, nämligen kriget.

Var och en som tänkt något över Gärningens liv och odödlighet, vet blott alltför väl, att den ström, som av handlingens sättes i rörelse genom oegripbara, irrationella faktorer kan ändra riktning, varigenom livsdespelet ständigt kompliceras. En tillfällighet, ett missförstånd, en brist på överblick är nog, för att händelsernas logiska kedja av orsak och verkan skall förvirras. I novellen *Lohengrin och tagströmd* skildras två människor, som i åttåt är burit på minnet av en förömlöhet, vilken för deras sårbara sinnens fält, allt större proportioner och allt bittrare smak. En dag kommer så befrielsen. De få veta, att det hela beror på ett misstag, ett oavsiktligt slår. Med utomordentligt konst skildras, huru de båda, när befrielsen kommer, stå orörliga, lik som fånga i sitt lidande. När de slutligen känna, att de äro fria och andas in frihetens låta, klara luft, går mannen och river med bara händer bort den tagströmd, som om gymbald sin tvångråd. Det blir en symbol av hjärtats tagströmdsörelse, som brytes. På ett annat sätt skildras i novellen *Den förolämpade fisken*, hur en människas genom uppförelser av sina andliga krafter övervinna en fördömlighet och vinner den sinnets klara och gyllne råk, då hon mest är på höjden av sin själ.

Allmörkt präglade på sin tid indela människorna i musiska och musikalska, i rent andligt menings- och Vihelm Eklund prisar gärningens *musike*, den som har sione för livets takt och melodi och kan skilja på de rena och de falska tonerna i ord och handling. Elin Wagners har en utpräglat och förfädd känslighet för nyanserna i detta avseende. En falsk ton i ord eller gärning, en själslig klumpighet eller disgrace påminner om en kenne reagera. I novellen *Cirkeln*, *Den andra mysköns*, *Pius* och *Pövla*, skildrar hon med en blandning av ironi och medlidande, huru en handling, som i sig är värd och från den handlandes synpunkt berättigad och åtminstone förklarlig, just genom bristen på takt, på andlig grace och diskretion skär som ett falskt ackord, som i sin ordning framkallar nya missjud.

Bland de övriga noveller märkas *Sjunde timmen*, där en ung flicka under starkt intryck av ett vindår sig själv till en handling, vars skugga kommer att vila över hela hennes liv, och *Flickan utan hand*, där händelsernas och intressenas spel bakom kulisserna kräver sitt offer. Som ett preludium till hela sam-

DROTNINGEN. Novell av Elin Wagners

Forfs.
— Hur kunde Agneta, suckade den andra invärtes, påstå att Edvard övervunnit sin nervhistoria från kriget och var sig fullkomligt lik igen? Han är ju till oigenkänlighet förvånad. Han verkar då mycket äldre än han är, och man behöver inte se så där underligt ut så långt efter kriget. Hans hämning sedan, min Gud! Det där violetta man ser ovanför strumpan, måste ju vara underbenkläder. Vad ska Elisabeth tänka? Hon tittar så förvånad på honom.

Vad Elisabeth tänkte var detta: »Var sitter den värdighet som denna underliga person har? Om jag kunde begripa vad det är som imponerar på mig?» För att utrona detta följde hon med honom och hans far in i rökrummet, likgiltig för moderns beräkningar skulle fätta en varm björste för varandra.

Hertigen lämnade de båda långt innan han var färdig med sin cigarr. Han offrade hälften av den i elden som man offerar en gåva på det brännaltare och gick in till de båda furstinorna som suto i änkedrottningens skrivrum. Helst skulle han velat tanna, men han visste att Agneta ville att de unga utan några dynastiska beräkningar skulle fätta en varm björste för varandra.

Den starka hertigen var inte intressant i beräkningarnas senaste fas och han tyckte om drottningen. I sitt stilla sinne liknade han den ljusbrunnhåriga flickan i sin ljusgröna sammetsklänning som svagt skiftade i gyllenbrunt, vid ett ungt träd. Han kunde därför inte alla förstå, varför han fick så mycket snubbor och så stort en del av de vita vov i ett stadium som kväde ensamhet.

För att utrona detta, stordade hertiginnan dit. Hon var som en barnunge och genast måste se efter om den nyinsatta kakan är gräddad. För att få en förevarande grep hon den skrivportfölj hon för många år senare förfärdigt och givit Louise. Edvard måste ju se ett bevis på hennes ungdomens konstnärlighet som han betvivlade. I dörren stannade hon tycke och måkte och låtsade märka henne. Elisabeths blomsterger fick ur portföljen och singlar in över tröskeln. När hertiginnan kom tillbaka sade hon: — Da har verkligen för en gångs skull rätt.

— Det är inte möjligt! sade den annars så taktfulla änkedrottningen. Edvard och Elisabeth kände själva uteslutande intellektuellt intresse för varandra, men den nyansen kunde inte uppfattas av en moder, inställd på att stifta eller hindra äktenskap.

Elisabeth hade ännu icke vuxit ur sin roll som begävd discipel. Hon var van vid att uttänka frågor och tog för givet att alla med nöje skulle ställa sitt vetande till hennes disposition. Hon var van att fritt acceptera eller förkastade svar hon fick, och att man aktningfullt lysnade till hennes kommentarer.

Men ganska snart märkte hon att Edvard var både låtsainsigare och färligare än någon av hennes guvernörer eller ledare. Hennes tro att hon haft fördömsfri lärare var om något en fördöm. Edvard sållade allt under debatt som hennes lärare utgått från som självklart. Till exempel: han bad henne förklara, vad hon skulle med den flotta. Det hade ingen frågat förr, inte heller hon. Kolonierna nödvändiggör en flotta.

— Men vad vill rätt här och bevakar du några kolonier? Hertigen står en barnstodstus, som i sin omedelbarhet är helt ittagande, och avslutningsnovellen *Den odödliga gärningens* samför bekans godhet. Tankar om gärningens liv och det ständiga samspellet mellan människors, kända och okända, döda och levande, i ett slutackord.

Elin Wagners noveller äro i hög grad präglade av hennes personlighet. Tanke och konst, känsla och humor hava ingått en oppulsig förning. Någon har sagt, att stilens ljus är bakteriedödande som solens. Detta man kunde utan tvivel sägas om samvets-, rättskänslans och kärlekens ljus. Sällan andas man renare luft än i Elin Wagners böcker. Emv. Eh.

— Man måste tillgödgora sig dessa leders rikedomar, världen behöver dem.
— Men då är ju världens och inte dina. Tillhör dessa länder icke de infödda, så tillhör de alla.

— Jag har själv sett vad mission vi flytt där ute.
— Du har sett vad du behövde se.
— Ska jag tvivla på mina fem sinnen?

— Du har inga mer servila tjänare än de.
— En norm måste jag gå efter, det är de lagar som gälla i det land där jag är regent.

När prinsen kom in på det område tevade han på att fortsätta. Låt bli, sade han till sig själv och låt bli. Lusten att experimentera med henne var honom för stark. Han var fascinerad av denna unga kvinna, som hade haft träffat som var lyft över den suggestion som annars vilade över hennes kön från väggan till grav. Den här visste ingenting om kvinnans skär, hade aldrig utifrån sigit i sig kvinnans oförändliga egenskaper, och var lyckligt okunnig om hennes biologiska tragedi i sin friska strålade hälsa. När han hade vuxit upp glad och full av tillförsikt, beredd till allt. När nu Edvard attackerade henne, försvårade hon sig med sin hjäna som en student under en tentamen. Hon slog inte upp och ner ögonen, hon sade inte: snälla Edvard, var inte elak, hon gjorde intet försök att leda över hans intresse på sin bals eller sina ben.

Det som eggade honom vidare, var lusten att utrona om hennes trygghet och frimodighet vilade i den säkert lika omständigheten, att hon hade ett rike. Därför kapade han hennes anknytning och väntade på vad som skulle ske.

— Du blir regent i morgon genom landets lagar, sade han. Men dessa lagar är redan övergå. Vad gör du, om de ändras i nästa vecka och avsätter dig?
— Jag tror, att lagarna står bli, tills jag regerat så länge, att jag republikaner mig till bli president i republiken, sade hon. Det är åtminstone min lilla dröm.

Prins Edvard skattade. Det var första gången hon varseblivit den fantastiska effekten, då munterhet bröt sig mot den stelade smärtan i hans ansikte. Vad har han upplevat? tänkte hon.

Hans ögon vilade forskande på henne. Det där med presidentskapet kunde duga som svar, men fanns någon mening och vilja bakom? Det är så lätt att säga vad som helst.

Elisabeth var van att alla intresserade sig för henne, det hörde likom till hennes ära. Hon var van att säga saker som gynnade hennes bild annat hennes kall och hennes sållnads lämplighet därför. Det hade en viss tjustning att bli ståt under debatt av Edvard, eftersom det var något alldeles nytt. Men inte för länge. Nu kunde det vara hennes tur att ge svåra frågor. Hon sådde den punkt hon trodde vara särskilt ömtålig.

Är det för att jag är flicka som du inte tycker jag ska vara kung, frågade hon.

— Jäsa, tänkte hon, hon har ändå hört så pass mycket om världens mening, att detta kan falla henne in. Alltså finns även i detta slott den förfädd sländan som prinsessan kan råka sticka sig på. Skada om hon skulle falla i sömn och sova i hundra år.

Jag tar ingenting för givet, sade han, inte ens mannens överlägsenhet i att regera. Den kan vara ett övergående fenomen.
— Nå, om så vore?
— Så fångande skida något nytt, som den inte kan utantill.

Elisabeth hade vid det här laget glömt att två bråkiga gamla damer sammanfört hennes namn med Edwards. Hon ville ståta honom på ett sista avgörande prov och sade:
— Ja, men om det inte vore fråga om världen och framtiden utan om någ. Skulle du utbärda att vara gift med en överlägsen kvinna?
— Ja, varför inte, sade Edvard utan att röja någon förvånad, det vore ju intressant. Men jag tror in-

te det finns någon, det är det ena. Åtminstone är det lika små utsikter för mig att finna en överlägsen kvinna som att bli gift med en regerande drottning. Jag antar du är den enda möjliga av det slaget, sedan kejsarinnan av Kina är död och Bregom av Bopal blivit för gammal. Men för det andra är giftermål av alla slag ingenting för mig. Jag är så livligt slysselsatt med annat.

— Då har du det ställt precis som jag, sade drottningen naivt. Jag ska säga dig att mitt problem är ganska svårast. En överlägsen man har jag inget hopp om att finna. Som ett högsta tänkbara har jag sagt upp en jämbördig. Det vore inte så dåligt. Men på grund av minnens särskilda ömtåligheit, tror jag inte en sådan skulle erbjudas till ett drottning. En underlägsen vill jag inte ha. Därför har jag beslutat att låta det vara. Mycket som jag också får alldeles för mycket att göra. Men det här har verberandade så svårt att fatta.

— Bråkar de med dig?
— Om de gör!
— Det är ju ganska märkvärdigt, sade prinsen rarfjante, att jag tycks vara den ende som uppfyller dina fordringar. En bra karl utan några choser, dem du med rått är rädd för.

Han såg hur drottningens läppar slöto sig, som om hon aldrig ville ge honom ett förtroende mer, när han blev så personlig.

— Och du, fortsatte han, du överströmt naturligtvis minna djärvaste drottmar. Men vad hjälper det, när ingen av oss vill tynga vår framtid med giftermål?

— Därför är det också bäst att låta annat falla, sade drottningen, som själv tagit upp det. Och hon gjorde en gest som om hon släppt något ur sin hand ner i en avgrund. Edvard tittade ner, och såg hur han föll och föll i det bottelösa djupet.

Om det vore en annan, skulle jag tro, att det vore spel, och att hon var ute för att fånga mig, tänkte han.

Vad är det du är så livligt slysselsatt med? frågade drottningen vänligare.

— Du skulle få veta det sade han, men om ihåg att det ännu är en hemlighet.

— En opera eller symfoni?
— Ers majestät har behagat göra sig underkastad, sade han. Nej, det är ingen musik. När kriget var slut begrev jag mig i musik. Men jag måste ut ur gravens ingång. Det var ingen mening att försöka ästadkomma något. Min musik blev överkomligast inget musigeni. För sådana byr sig inte om att människolivet är i fara.

— Och du vill rädda människorna, sade drottningen tankfullt, på vad sätt?

Jag tänker ut ett system åt dem att leva med varandra och även gråla med varandra utan krig. Intresserar det dig?

Naturligtvis, sade drottningen. Men ansiktet stött i händerna som en kameras ett stativ betraktade honom honom över ett sin städliga blåa blåk. Men tror du att ett sådant system gör nytta? Forts.

Damstrumpor

Vile.....	1,90	2,50	3,50
Vile 'Gera' (MMT).....	4,50		
Vile 'Anoka'	5,25		
Silke	1,65	2,25	
Silke och Vile	3,—	3,50	
Silke 'Tosca' (MMT)	5,90		

Levin Östring

57 Kornh.örg 57
49 Drottningg. 49

Nästa kulla

I början av oktober i år kom en liten kulla för första gången till Stockholm. Hon hade lämnat sin plats i annan ort och följt med sin ringförlovade fästman. Hon förlovade sig väska med alla sina betyg första dagen och kunde sedan inte få någon plats och inte heller något hem här i Stockholm. Hon kom, så många andra, att ganska mycket vistas på gatan, om man också inte kan beträffande henne säga att hon försärd sig på den vägen.

Emellertid mötte hon den 1 november sitt öde i en medicinsk kandidat på Birger Jarls gatvan. Medicinern frågade om hon inte ville gå med honom hem och dricka champagne. Ja, en hel till doktorsbodad, en hela champagne, vilken delades tills vidare broderligt mellan medicinaren och den 19-åriga kullen, grammofonmusik med s. k. nattstift. Erbjudande från medicinsk kandidaten av 10 kronor i förskott och 10 kronor i efterskott — som fick honom som villas... — Den första tan överlämnades, men medicinern sov sedermera ifrån den sista tan och vaknade först fram på morgonen då kullen och grammofonen voro puts weg.

Kullan, berusad för hem i bil, medtagande grammofonen, som hon under festens lopp fått löfte att låna. Kullen, som inte kände till Stockholms väste, satt hon varit hos en medicinare på Kungsholmen men visste varken hans namn eller hans adress och kunde inte återställa den lånade grammofonen. Den erhållna tian användes av kullen och hennes fästman till betalning för mat och husum, och när den var slut och andra tillgångar inte fanns, ingick så småningom i deras uppfattning att de äva disponerade grammofonen, som fästmannen efter översäkningssmede med kullen förskåde. Försäljningsnummern användes även den till deras uppehälle, då kullen var arbetslös och fästmannen hade svårt att göra bröd av sin kulturella verksamhet som bokagent.

Medicinern, som var kränkt i sin äganderätt till grammofonen, gick till polisen och anmädde »stölderna». Det var första akten. Mellanspelet mellan första och andra akten hore egentligen inte hit men utgöres av en underbar ödet skickelse eller av en tillfallighet, vilken emellertid gjorde att flickan blev igenkänd och förd till polistationen.

Andra akten har i dag utspelats vid Stockholms Rådhusstråk. Man skulle möjligtvis tänka sig att det var minst tre syndare inför Pontius

Pilat. Så var emellertid icke fallet. Medicinsk kandidaten var inlånad som misligrare, låt sig icke avhöras, om han hade kommit, kunde han fått stå på Pontius Pilatus bords sida tillsammans med lagens väktare: allmänna åklagaren vilken skulle skydda medicinaren och samhallets intresse vad beträffar äganderätten till grammofonen. Den ringförlovade fästmannen syntes inte heller till och blev inte ens uppmanad, ehuru han sålt en grammofon, som han visste att kullen, hans fästman, fått av medicinaren.

Den tredje personen, huvudpersonen i dramet, kullen, fördes från rannskningsfängelset, där hon sutit häktad, till rådhuset. Där hon fick stå framför domstolen, iklädd sin grå frångärkt och sina tofflor, domstolen satt, notarierna suttu, åklagaren vid sitt bord, advokaten fick sitta vid sitt, väktarna hade sina sätplatser vid dörren. Åhörarplatserna voro fullsatta och konspetralen, som medföljde kullen, fick också sitta på de anklagades bänk. Kullen stod och inte bara det, hon fick stå till svars för medicinsk kandidats champagne, nattstift och framför allt grammofon och fick också bära ansvaret för fästmannens bokagentens försäljning av grammofonens.

Kullan dömdes efter lång överläggning för första resan stolta till tre månaders straffarbete, villkorlig dom. d. v. s. hon var dömd men slapp att avtjuna straffet och det fick betas på hennes uppförande under tre år huruvida det skulle gå i verkställighet. Det förutsattes även såsom ett villkor, att hon skulle omhändertagas på ett hem, ett rådningshem. Hon förklarade sig nöjd med domen.

Hon är nitton år och är nu förseald med en åttioett stres månaders straffarbete för stölds och den kommer hon på alla kvar hela livet på det viset att hon när som helst kan mötas av ett gläpplod, hänsynfande på detta. Detta så mycket mer som den genom förundersökningen är bekant, inte bara för en och två utan för hennes släktingar, förutvarande arbetsgivare, lärare och själsofvarjare, alltså att hon är dömd som tjv.

Vi skola inte önska vidare om fästmannen som hjälpt till att sälja och åta upp grammofonen och som varken åklagare eller domare velat komma åt. Man kan ju säga att beträffande fästmannen samhällets skyddsåtgärder om äganderätten ha klickat, men i övrigt — vilken tillfredsställelse för medicinsk kandidaten! Han har förtoendeupfullt blivit

SAMARBETE

Söndagen den 18:e november möttes socialdemokratiiska och frisinnade kvinnor från Södermanland, Östergötland, Västmanland och Närke å godtemplarsalonen i Eskilstuna för att ähora ett föredrag av fru Agda Östlund om: Pensionering av änkers och ånklingars barn. De när-

varande och särskilt kvällens talarinna hälsade på alla av ordföranden i socialdemokratiiska kvinnodistrikten i Södermanland, fru Ellen Svedberg. Efter ett par samnummer av fröken Gerda Haglund tog fru Östlund till orda och redogjorde för denna frägas lösning i cirka trettio år utan att den ännu blivit löst. Problemet tycks vara svårt, men så mycket mer behövs då kvinnornas insats.

Talarinnan berättade också något hur det är ordnat i andra länder, t. ex. England och Danmark. Särskilt imponerad var fru Östlund av det sätt varpå Oslo tar hand om ånker med barn. Fru Östlund hade nyligen varit i Oslo och sett hur morspirationen verkade. Och det var idel ljusa bilder hon rullade upp från sina besök hos ensamma mödrar där. Hon nämnde som exempel en änka med fem barn, som för dessa hade i pension tillsammans 150 kr. i månaden. Och för sig själv, för att hon skulle kunna få vara hemma och värda och sköta sina barn 50 kr. Denna änka hade intygat att hon klarade sig nästan lika bra som när mannen levde. Dessa ensamma mödrar erhålla också frä medicin, läkare- och sjukhusvård för sig och barnen.

Efter föredraget frambrar ordföranden för Frisinnade Kvinnors Länförbund i Södermanland, fröken Elisabet Tamme de närvarandes tack och utbragande ett leve för fru Östlund. Telegram sändes till fru Vessman och fröken Hesselgren, ordförandena i de socialdemokratiiska och frisinnade kvinnornas riksgörganisationer.

Efter mötet följde enskilt samvun under vilket diskuterades den fräga fru Östlund behandlat i sitt föredrag.

Då man insåg det omöjliga i att under denna första diskussion dra upp några riktlinjer för frägas lösning, framkom från flera hll förslag om fortsatt samarbete och efter en stunds rådpänning enades man om tillättande av en samarbetskommitté, vilken som närmaste och första uppgift fick i uppdrag att utarbete ett samlingsförslag till ordnande av änke- och barnpensioneringen i Sverige och sända detta till lokaliföreningar för diskussion och yttrande, varpå saken åter kunde gemensamt dryftas och försök göras att väcka en allmän opinion för frägas rättfärdiga och snara lösning. Med önskan om återseende skildes man så.

En bok om Pär Lagerkvists dramatik

Den som följt Pär Lagerkvists diktning, har såväl att vara glad till den bok, som just nu kommit ut om hans dramat. Trogen författaren den också en del av alla dem, som nyss sett »han som fick leva om sitt liv» i den fullständiga framställningen på Dramatiska teatern.

Ett vägledning genom Lagerkvists diktning är välkommen, då mycket av vad han skrivit ju är bisarrt, ofta brutalt. Gösta M. Bergman är en utmärkt vägledare, har djupa kunskaper i och om hans dramat. Trogen författaren den också en del av alla dem, som nyss sett »han som fick leva om sitt liv» i den fullständiga framställningen på Dramatiska teatern.

Ett stort del av boken redogör för Lagerkvists olika dramer och ger läniga citat. Man får så en god överblick av hans egare artade utveckling, av allt hans sökande, d. o. också de diler tagis mod, som klarat be-lysa förändringen i hans livsvis.

Fris från det första dramet (»Söta Månska»), skrivande i sin dödsdöng, med ljumma och råa människor, men med harnet lita som en vit tiling av godhet i all nördret, från detta dystra drama, där ett ljus dock stints, föras vi i de tre enaktarna i »Teater» åter genom bisarri och död till »Himlens bemäthiga», given i Stockholm, där den godhet, som fått en sitt gestalt i lita, kommit emot oss på ett för Lagerkvist så skönt sätt. Boken är utstyrt med många och stora bilder, men utstade i nederlag.

Efter diktningens »den lyckeliga väg» kommer dramet »Den Öynlige» (givet i Stockholm) och här komma de ljusa citat, terna till sin rätt, för att i de två följande arbetena få lysa som i andaktfull glädje och i det sista, »han som fick leva om sitt liv», kommit emot oss på ett för Lagerkvist så skönt sätt. Boken är utstyrt med många och stora bilder, men utstade i nederlag.

Efter diktningens »den lyckeliga väg» kommer dramet »Den Öynlige» (givet i Stockholm) och här komma de ljusa citat, terna till sin rätt, för att i de två följande arbetena få lysa som i andaktfull glädje och i det sista, »han som fick leva om sitt liv», kommit emot oss på ett för Lagerkvist så skönt sätt. Boken är utstyrt med många och stora bilder, men utstade i nederlag.

CLARTE

Tidskrift för socialistisk kultur
Redaktion: fört. Bertil Almqvist, Filkan Leif Björk, Sixten Laurin-Konvay, Ed. Karin Boye
ansvariga Alf Johansson
Utkommer med 12 nummer per år. — Prenumerationsavg. för helt år kr. 5, för halvt år kr. 3,50. Lösningsnr 25 028.
Adress CLARTE, och Box 48, Sthlm

hem till sig en vilt främmande fattig och arbetslös kvinna, gästtrift stälpt i henne en halv flaska champagne, trakterade henne med grammofonmusik och så somnat ifrån henne och alla sina tillhörigheter och så får han genom en enkel hänväsende till polisen hela samhällsmaskineriet att fungera: polis, domstol, fängelse, som ett väl smord maskineri till skydd för hans äganderätt till den grammofon som han efter den 1 november varit i svagskad. En samhällsfril individ blir näpst, ett socialt levnadsstadium har blivit stäckt och föremål för dels straffdom dels och räddningsverksamhet. Som pricken över iet, vad äganderätten beträffar blir den lilla kullen dömd att betala kandidaten ersättning för grammofonen — hur och vad sätt skall hon kunna förtjuna dessa pengar?

Men ack, vad medicinsk kandidaten spelar en obetydlig roll i det här dramet han är inte ens en andrahandsfigur, knappast spelande utom scenen. Ingen polis eller domstol byr sig i övrigt om hans roll och någon förundersökning kan det inte bli tal om. Han fungerar i själva verket inte i detta sammanhang annat än som en tumme som trycker på knappen, vilken sätter maskineriet i rörelse som en outsider. Och ändå är det han som om något är är med licentiat och leg. läkare med rättigheter och skyldigheter i övrigt som en sådan, och det är också han, som kanske i nästa vecka igen sätter igång en ny grammofon med nattstift och bjuder champagne åt nästa kulla — — —
Eva Ahlström

Et betydande memoarverk:
Marika Stiernstedt
Mitt och de mina.
9.
BONNIERS

Titus Skolagningsfabrik
Tel. Öst 9043 3 Jungfrug. 3 Tel. Öst 9043
(Väl Östermansskäljare)
Rekommenderas
Sulning och klackning utföres medan kunden väntar, om så önskas
Enskilt väntrum
Endast prima materiel användes. Hämt. o. hemskändes
Bärskläder — Chabris Gold — Rågman Pumpackor och galischer lagas

ARVID NORDQUIST H. A. B.
Kungl. Hovleverantör
Telefonanrop: ARVID NORDQUIST
NY PRISKATALOG PÅ BEGRÄN
BIRGER JARLSGATAN 24

VI STÅ TILL TJÄNST

Antikvariat
De böcker Ni söker finner Ni säkert i **Ebbas Antikvariat**
Antikvariat-Bokhandel
Innehålligt till Svenska 52
Tel. 23046. 8 HVB 8 8052
Obs! Rätt ursval för Folk- och skolbibliotek
Pålitligst förbehåll till Tel. 229. Torstafattalänmas

Begravningsbyrå
SCHENHOLMS BEGRAVNINGSBYRÅ
Inneh: Maja Schenholm
FLEMININGGATAN 1, STOCKHOLM
Tel. 31734 N. 8734. Erf. affärs: Ålsten 683

Boktryckeri
Aila trycksaker, såväl ff naske som enklaste billigt.
de största som de minsta, 811078
Wahlstedts, Storgatan 22, Tel. 761 25

Handarbeten
Vackra, billiga handarbeten hos **Esther Flyborg**
Västerlånggatan 52, tel. Norr 218 47
Fransning och monterng
Ritning utöres även då tyg lömnas

Hotell
Selma Bergs (Privat) Hotell 125 Kasten
Tel. 74095 - - Humlegårdsg. 20
Propa enkelrum ff. 4 å 5 kr.
Dubbelrum ff. 7 å 8 kr.

Kex
A.-B. RAHMS
KEXFABRIK
Stockholm
Spec: Rör, Skopor och Skåp
Råg-Havre-Graham. Götsa, närände

Korgmöbler
KORG MÖBLER
Bäst och billigast
Kf. 7588
Aktiebolaget Ernst Wihlander
Verkstäder: Lulliv-avkonst.korgmöbler,
sålval som Eld enklaste o. billiga, tillverkan m.
allna färry, motor- och tillverk., verandan m.

Korsetter
Twilfit Nybrogatan 11
Telefon 758 33, 758 54
Stockholms största spetsaffär för:
Korsetter o. Brösthällare
Priser enastående låga

Musikhandeln
Östermalmstorg 4
rekommenderar sina 1 Pianonor,
stor sortering av grammofoner o.
skivor, stränginstrument med tillbehör.
Tel. 76710,
Vordant Carl Rahm

Pålskappor
Våra Pålskappor
outvalde för sina kvaliteter
och utmärkt passform.
BRÖDERNE ELMÉR
Grevturg. 24A Tel. 77605. N. 5751

Optik
KARTOWOPTIK
16 NORDVAJGATAN
1924-1929

Vetensk. Ögonundersökning av Dipl.-Optiker
Strumpor
Letterstedt
STRUMPSPECIALIST
Dotringatan 21, Stockholm

Fem händelserika år

Forts. fr. sid. 1.

med är också det program antytt, för vilket Tidevarvet kämpade vid valet.

År 1925 började Tidevarvet sin strid för att den nya lösdrivarlagen skulle bli grundad på principen: lika behandling av båda parter i prostitutionen.

Vi voro inne på befolkningsfrågan — ur internationell synpunkt, såsom frågan om platsen på jorden, och ur individuell synpunkt såsom frågan om föräldrarnas rätt att själva reglera barnantalet och tidpunkten för barnens tillkomst. För att nå enskilda rådvila människor som begärde vägledning i sexuella frågor, startades Tidevarvets Rådfrågningsbyrå för föräldrar av doktor Ada Nilsson. Detta intressanta experiment blev med till hjälp till många famlade individer i förtvivlade fall och gav också den rikaste erfarenhet och de svårigheter, de fördomar och de avgrunder av okunskap människa har att ta sig igenom vid sina viktigaste avgöranden i livet.

Under 1925 kunde Tidevarvet också registrera förverkligandet av en plan som hängde nära samman med dess program, nämligen Medborgarskolan på Fogelstad. Skolan är i princip och praktik politiskt neutral, men när det gäller att inspirera till, att ta hämnedom om, och tycka något om den värld som är, löpa skolans och tidningens program ett långt stycke tillsammans.

År 1926 blev det oss heller icke givet att gå i samtyckandets emotiga tecken. Vi måste ställa oss tvivelsfria inför att lagändringens väg utestänga gift kvinna från stats-

tjänst, liksom mot alla försök att sabotera behörighetslagen från fall till fall och vi måste gå mot det v. Kochska förslaget till ny lösdrivarlag.

Och den gunst vi lyckats behålla trots detta, måste vi äventyra genom den artikelserie: Tankeställare inför äktenskapet, som då infördes.

År 1927 står skolfrågan i förgrunden. Här är Tidevarvet i opposition mot kommitterades och regeringens förslag men även mot oppositionens. Det talar för de fria skolorna som kunna leta sig fram till helt nya former och metoder för barnutvecklandet.

Medan vi nu fråga oss, om vi ska få behålla en enda prenumerant, kommer vår förslag om revision av fosterfördrivnings- och preventivparagraferna i lagen. Vi önska utredning, ljus över de dunkla vråarna och ärligt erkännande av verkligheten, sådana den är. Vi få också lov att låna händhuvudet, som numera blivit till vår tragiska mask så att säga. För Kvinnolistan vid stockholmsvalen, detta av lojalitet mot de kvinnor som stredo för rätten till arbete och befordran. Genom de tränga tidernas tryck, har befolkningsfrågan blivit en aktuell fråga, vilket understrykes genom den första befolkningskongressen i Genève. Vi känna oss rättfärdiga i våra försök att betrakta befolkningsfrågan som en politisk fråga.

Men det har inte varit nog med avrustningen, befolkningspolitiken, de fria skolformerna, den fria kyrkan, den reformerade äganderätten till jorden, fosterfördrivningen och kvinnors rätt till arbete, oss återstår ännu kalken att ta ställning till kommunismen, och till Sovjet-Ryssland. Därmed menas dock för vår del icke något absolut ställningstagande för eller emot. Det betyder en intresse, så vitt möjligt fördomsfri, frågeställning inför detta märkliga fenomen i vår tid, detta sällsamma experiment med dess underliga invertering på de människor vilka deltaga i experimentet. Vi anse oss icke veta tillräckligt mycket för att fälla en avgörande dom men vi ha klart för oss att en del metoder tro vi inte på, och den bestämda gränslinjen som lämnar borgarna utanför den mänskliga samhörigheten kunna vi icke acceptera. Men en sådan frågeställning, som varken accepterar bolsjevismens metoder mot det gamla samhället eller det gamla samhällets skyddsmetoder, emedan dessa synas oss fega och provocanta, inbringar lika mycket ovet från ungdomerna som från de svenska kommunisterna. Det är mycket smärtsamt, men vi tyckte så! Och om vi också skola stupa på saken, kunna vi icke i vårt 5-år är börja med opportunitetpolitik.

Samma vägran att acceptera uppdelning, gränser, driver oss till opposition mot den borgerliga samlagen vid 1928 års val och till att stödja Sörmlands och Hallands länsförbund av Frisinnade Kvinnors Riksförbund i deras fria valrörelse på Frisinnade kvinnors program.

Så långt vår historia: Det vill säga. Den skulle icke vara fullständig om vi glömde det högt skattade medarbetarskap vi haft från Danmark, Norge och Finland under dessa år.

Må det tillåtts några ord som för-

sök till sammanfattande karaktäristik av hela denna serie debatter och meningstrytningar, som ut från vår synpunkt speglar de fem åren. Först en sak. Vi mena på intet vis att detta är kvintessensen av vad som blivit gjort och sagt från kvinnohöll under dessa år, ej heller att vi på något sätt kunna föra talan i kvinnornas namn. Om våra alltför vänliga utländska vänner tro det, så är det emedan de icke äro inne i svenska förhållanden.

Vidare: vi inse väl att ett och annat under denna tid blivit sagt i hastigt mod, i pressögonblickets mod, under tvånget att hastigt formulera en mening, kanske också i desperationens mod: nu ha vi intet mer att förlova. Icke i alla frågor ha vi haft specialister, genom årens erfarenheter förvärvade kunskaper att bygga på, ehuru vi tack vare den medarbetarets tidningen räknat som sin, i många fall haft denna tillgång.

Men ett kunna vi tryggt säga: aldrig har en kritik framföret, utan att samtidigt åtminstone gjorts ett försök att föreslå en annan framkomlig väg. De förslag, de inlägg vi gjort ha alla burits av en och samma grundupfattning: låt oss icke gå fram med förbud, med straff, med våld, med detaljjustitiefanda. Äventyret försöket att ge människan inom människan (dit även kvinnans inre människa må räknas) en chance, låt alla få ge fritt av sin egenart, ge det goda fri konkurrens med det onda. Men där lag är, må den vara lika för män och kvinnor, för de små och stora i samhället. Låt oss ha mod' att se verkligheten i ögonen, låt oss ha mod att göra oss av med urvuxna politiska eller sociala former.

Det är alltså stor optimism som varit drivkraften och på den lever Tidevarvet ännu.

Det är möjligt att vårt tagande av likställighet i frihet och yttranderätt efter bokstaven kommer 100 eller 1000 år för tidigt, men det är icke värt att ta för tagiskt. Vad som ger oss hopp är att vi ha en del ungdom med oss, och deras medarbetarskap har åtminstone för den som skriver detta, varit det käraste av alltsamma, därmed icke en enda av de glädjestunder förnekade som kamratskapet i ljvt och lett berett medarbetarna.

Här skall inte medarbetarnas tjänster om tidningen talas om. När det gäller personer som äro så identifierade i ett företag, är berömmelsen utelöskt.

Vi kunna heller inte egentligen tacka prenumeranterna i deras egen-

Sådan är hon

Forts. fr. sid. 1.

Sigrid Undset och den italienska författarinnan som förra året hugnades med Nobels pengar, att bägge anse att det enda en människa begått, det förföljer en var man så får flyr, och det sonas först genom öppen bekännelse och bot.

Synd och skuld, straff och botgång, det är huvudtemat i Sigrid Undsets dikning från dess alla första begynnelse, i hennes ungdoms noveller och romaner om kamraterna på kontoret i Oslo och bohemvännen i romerska osterior, som i hennes i dubbel mening stora verk om medeltida gestalter och öden. Ehuru givetvis uppfattat och omformat ej oavsettligt olika i det sista av dem, hennes författarskaps hintills förmästa alster, det arbete vari hon blottar mer av sig själv än i alla de andra tillsammans tagna, och som hon skrev efter för hon tagit steg till ut och efter år av studier och strider anslutit sig till den kyrka, hon nu tillhör.

I någon mån ligger som drivkraft även bak detta steg inflytandet från tidiga bittra upplevelser. Just därför att vetenskap om mänsklig ofullgånghet och ledan därför så tidigt och så djupt brändes in i hennes själ, har tidigt också hos henne väckts behovet av, att då hon ej kunde se upp till människor och tro på deras hjälp, kunna ty till överenskap av prenumerater, ty vi anse oss ha gett valuta för prenumerationsavgiften. Vi begära heller intet tack, det skulle då vara ett enda undantag. De enda vi anse vara oss skyldiga tacksamhet äro de, som levat högt på den negativa förtjänsten att inte vara som vi. Det har under årens lopp icke varit så få. Folk och föreningar som under årens lopp jubilerat och fått pris, ha tecknats i guldglans mot den mörka bakgrund som vi bestått. Det tycka vi de kunde vara oss tacksamma för, men varken de som flitigt brukat oss för effekten skull eller de som upphöjts på vår bekostnad, komma att inse det.

För fem år sedan startades också en annan veckotidning i glans och prakt och under alla tänkbara lyckosamma förutsättningar. En medlem av Tidevarvets redaktion skrev till ägaren av denna tidning: du har gjort en mycket fin tidning, men den har ingenting att göra med verkligheten. Han svarade: du har gjort en förtärlig tidning, men den har ännu mindre att göra med verkligheten.

Vem hade rätt?
Vi lämna frågan öppen.

Elin Wagner.

naturligt bistånd och komma i kommunikation med en icke-mänsklig värld.

Intryck från resor i Södern. Läsnigen av San Franciscus liv var det som först riktade henne mot katolicismen. Det fortsatta studiet av helgonliv och av klosterkants personifierande genom århundradena kom henne att med all den iver varav hennes lidelsefulla sinne är mäktigt kasta sig över romersk dogmatik. I dess skarpa särskiljande av gott och ont, dess pessimistiska uppfattning av människans svaghet och oförmåga till verkliga offer och ansträngningar och därav följande bestämda order: du får och du får icke, fann hon något i samklang med sitt eget väsen. Det passer henne med absolut och strängt uppriktade skiljelinjer, med ett fast murat system med regler varav intet kan slås av och med hierarkisk byggnad.

Övertygade som de flesta konvertiter verka då de före omvändelsen ge uttryck för sin oro och förtvilation, verka de ofta kalta och stundom t. o. m. öakta då de efter densamma försöka vittna om sin tro. Helt ut ha de vanligen känt fasan för sitt livs tomhet men ingalunda på samma sätt upplevat känslan av ny rikedom. Viljan till tro finnes men ingen verklig och hel visshet. Så t. ex. hos Papini, för att taga ett av alla känt och till dessa stria ej hörande exempel. Men så ej hos Sigrid Undset. Vägen har ej varit lätt att gå, men nu är hon helt framkommen. Och har, hon den karska och styva, blivit i stället den ödmjuka och lydliga och jublande lyckliga.

Då Sigrid Undset blev gammal vill hon inte som Kristin Lavransdotter lämna sitt hem och draga bort till ett kloster, dock ej som riktig nunna utan som dessas tjänarinna, som en luksyster, den där skall påtaga sig huets alla tyngsta och svåraste sysslor, alla dess mest lägstas och mest förödmjukande värv. Den drömmen säger mer än långa utredningar om hennes kynne och om det allvar med vilket hon brottas med sig själv.

H. A. D.

Vad betyder
S. B.
s. b.

Det är inte svårt att gissa.
Helt enkelt

**SKUR-
BJÖRN**
skurar bäst

Säljes överallt i dubbelstora,
praktiska ströburkar för 30 öre.

790

Hemmets Ekonomi

tilvaratages bäst genom inköp i

Kooperativa butiker

Två nya

ESTAUNIE

DET FÖR-
BORGADE
LIVET

Roman. Pris 5:75

DE
ENSAMMA

Berättelser. Pris 5:— kr.

Den publik, som söker verklig kvalitetslitteratur, har här två utskäta prov på denne högt uppskattade författares sällsynta nobla skildringskonst.

Tiden